

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Oppilaan ikätason, sosiaalisten ja kielellisten valmiuksien sekä erityisen tuen tarpeiden huomioiminen tulee kirjata lakiin selkeämmin. Lisäksi opiskelijan edistymisen seurantaan tulisi sisällyttää ohjauksellisia keskusteluja. Ehdotamme, että jokaiselle opiskelijalle varataan esimerkiksi 10 tuntia henkilökohtaiseen ohjaukseen, jossa käydään läpi opintojen tavoitteet ja eteneminen.

On myös syytä selventää, voisiko lain kirjaus lisätä painoarvoa avustajapalveluiden saamiseen vammaispalveluista taiteen perusopetuksessa.

Taiteen perusopetuksen tulee tukea mahdollisuuksia jatkaa opintoja toisen asteen ja korkea-asteen koulutukseen. Tätä jatkumoa varten on tärkeää, että päättötodistus tunnustetaan ja tunnustetaan paremmin myös toisen asteen ja korkea-asteen oppilaitoksissa. Tämä tulee kirjata erityisesti pykälään 16.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kannatamme oppimäärän rakentamista kahteen moduuliin (30 + 20 opintopistettä), mutta esitämme kriittisiä huomioita kokonaislaajuudesta ja sen vaikutuksista saavutettavuuteen.

Kansalaisopistoille laajuuden kasvattaminen 1000 oppituntiin on taloudellisesti ja toiminnallisesti erittäin haasteellista. Tuntimäärän kaksinkertaistuminen kasvattaa kustannuksia ja johtaa todennäköisesti osallistumismaksujen huomattavaan nousuun, mikä heikentää saavutettavuutta ja syrjäyttää osan harrastajista.

Konkreettinen esimerkki: tekemämme laskelmat osoittavat, että jos opetusviikkoja on 30 vuodessa, opinnot kestävät opiskelijalla noin 12 vuotta, mikäli opetusta annetaan 2–3 tuntia viikossa. Tämä tarkoittaisi 2–3 opetuskertaa viikossa sekä lisäksi 1 tunti omaehtoista opiskelua. Lapsi käyttäisi opintoihin jopa 4 tuntia viikossa. Arjessa 2–3 opetuskertaa viikossa sekä lisäksi omaehtoinen harjoittelu osoittautuu perheille ja harvaan asutuilla alueilla asuville liian raskaaksi erityisesti kuljetusten vuoksi. Samalla opettajien saatavuus useina arki-iltoina on ongelmallista. Taiteen perusopetuksen tulisi tukea hyvinvointia, ei kuormittaa kohtuuttomasti. Lisäksi pienelle lapselle tällainen määrä taideopintoja ei sovi valtaosalle harrastajakunnasta, vaikka opetus muutoin tukee hyvinvointia.

Tilanne asettaa pienet kunnat ja kansalaisopistot eriarvoiseen asemaan suhteessa suuriin kaupunkeihin ja musiikkioppilaitoksiin. On vaarana, että taiteen perusopetus loppuu monilta paikkakunnilta kokonaan, mikä on vastoin lain tavoitetta turvata opetustarjonta koko maassa.

Ehdotamme:

- Tuntimäärissä on huomioitava taiteenalakohtaiset erot (esim. musiikissa painottuu omaehtoinen harjoittelu, kuvataiteessa oppitunnit).
- Lakiin tulisi lisätä sana ”laskennallinen” opintopisteiden ja tuntimäärien eteen.
- Tarvitaan selkeät ohjeet opintojen hyväksiluvusta, sillä monet opiskelijat aloittavat opinnot myöhemmin kuin 7-vuotiaana tai keskeyttävät toiselle paikkakunnalle muuttaessaan.

Taiteen perusopetus on arvo itsessään, eikä sen arvoa tule mitata ainoastaan sillä, kuinka moni opiskelija jatkaa ammatillisiin tai korkeakouluopintoihin.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lakiesityksessä on ristiriitaisia tietoja:

- s. 56 antaa ymmärtää, ettei järjestämislupaa tarvitse hakea uudelleen, jos oppilaitoksella on jo lupa.
- s. 102 taas viittaa siihen, että lupa tulisi hakea uudelleen uuden lain perusteella.

Asia on syytä täsmentää, jotta järjestäjät tietävät, mitä uudistuksen käytäntö tarkoittaa.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lakiesityksessä todetaan: ”Taiteen perusopetuksen ohella voidaan järjestää myös muuta taiteen ja kulttuurin opetusta sekä muuta taide- ja kulttuuritoimintaa.”

Ehdotamme lauseen muotoilua aktiivimuotoon, jotta oppilaitosten toimivalta käy selkeästi ilmi:

”Oppilaitos voi taiteen perusopetuksen ohella järjestää myös muuta taiteen ja kulttuurin opetusta sekä muuta taide- ja kulttuuritoimintaa.”

On syytä täsmentää, rajoittaisiko lauseen poisjättäminen oppilaitoksen muuta toimintaa.

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälässä on määriteltävä tarkemmin, millaista yhteistyötä koulutuksen järjestäjiltä edellytetään, miten yhteistyöstä raportoidaan ja kuka sen seuranta hoitaa.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vastuutehtävän tarkoituksena on hyvä tavoite, mutta pykälän sanamuodot kaipaavat selvennystä. Mitä eroa on saavutettavuudella ja saatavuudella, ja miksi molemmat on kirjattu?

Vastuutehtävän toteuttaminen vaatii henkilöstöresursseja. Onko tähän varattu rahoitusta? Etelä-Pohjanmaalla Etelä-Pohjanmaan liitto toimii jo toimijoiden koollekutsujana – onko tästä mallista esimerkkejä muualla? Lisäksi on arvioitava, lisääkö vastuutehtävä tasa-arvoa eri järjestäjien kesken.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Oppimäärän suorittaneiden määrä on käyttökelpoinen, mutta ongelmallinen suoritemittari. Käytännössä vain noin 1–3 % opiskelijoista saa päättötodistuksen (520 opiskelijasta vuosittain noin 5-15). Tämä johtuu mm. siitä, että maakunnassamme ei ole taidealojen toisen asteen koulutusta ja monet nuoret siirtyvät opintoihin muualla, jolloin taiteen perusopetus jää kesken. Asia on selvitettävä ennen mittarin vahvistamista.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Ehdotamme oppilaitoksiin erillistä oppilaanohjaajan/opinto-ohjaajan roolia. Opintojen edistymisen seuranta ja henkilökohtaiset opetussuunnitelmat edellyttävät säännöllistä ohjausta, joka vahvistaisi opiskelijoiden pysyvyyttä ja hyvinvointia.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Oppilaspaikkojen varaamiseen liittyvät perustuslakivaliokunnan kannat tulee kirjata lakiin selkeästi:

- “Perustuslakivaliokunta katsoo, että koulutuksen järjestäjä ei voi tehdä oppilaaksi ottamista koskevaa sopimusta kaikista oppilaspaikoista eikä kunta voi koulutuksen järjestäjänä varata kaikkia oppilaspaikkoja omille asukkailleen. Perustuslain 16 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädetty velvollisuus huomioon ottaen koulutuksen järjestäjän tulee pitää merkittävä osa oppilaspaikoista asuinpaikkaan perustuvien etusijajärjestelyjen ulkopuolella.”
- “Jos opiskelijapaikkoihin liittyvää etusijajärjestelyä halutaan vapaan sivistystyön oppilaitoksessa käyttää, perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti merkittävä osa paikoista tulisi jäädä asuinpaikkaan perustuvien etusijajärjestelyjen ulkopuolelle.”

(Lähde: OKM:n ohjauskirje 27.6.2025)

Esityksessä mainitaan, että oppilaaksi ottamisesta päättää koulutuksen järjestäjä, mutta esityksestä on poistettu maininta lapsista ja nuorista ensisijaisena kohderyhmänä. Velvoittaako laki järjestämään opetusta myös aikuisille, ja voiko jatkossa vielä tarjota ikätasoisia ryhmiä? Nykyinen oppilaaksi ottaminen perustuu ikätasoisin ilmoittautumisjonoihin – voiko tämä käytäntö jatkua uudessa opetussuunnitelmassa?

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lakiesityksen muotoilu mahdollistaa sen, että oman kunnan oppilailta voidaan periä eri suuruinen maksu kuin muista kunnista tulevilta. Tämä asettaa oppilaat eriarvoiseen asemaan, eikä ole hyväksyttävä periaate valtakunnalliseen lakiin.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Koulutuksen järjestäjä toivoo tarkempia tietoja siitä, mitä tietoja koulutuksen järjestäjän tulee arvioida ja mitä tietoja ulkopuolinen arvioija arvioi.

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Ehdotamme, että opettajakelpoisuutta koskevasta kohdasta poistetaan epämääräinen termi ”ansioituneisuus” ja korvataan se käsitteellä ”työkokemus vastaavista tehtävistä”.

Perustelut:

- ”Ansioituneisuus” on subjektiivinen ja tulkinnanvarainen, mikä vaarantaa yhdenvertaisen arvioinnin ja rekrytoinnin läpinäkyvyyden.
- ”Työkokemus” on selkeä, todennettavissa oleva ja objektiivinen mittari, joka turvaa opetuksen laadun.
- Muutos varmistaa reilun kohtelun kaikille opettajille ja helpottaa käytännön soveltamista.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Yleinen kommentti keskisuuren kansalaisopiston näkökulmasta on, että lakiehdotus ei ole täysin toivottava. Talouteen eniten kielteisesti vaikuttava ja jopa epärealistinen ehdotus on opetustuntimäärän muutos. Nykyiseen oppimäärään verrattuna taiteen perusopetuksen opetustuntimäärä kaksinkertaistuisi. Se vaatisi oppilaille opintovuosia lisää ja vuositasollakin opetustuntimäärien lisäämistä kansalaisopistolle ilman varmuutta taloudellisesta kompensaatiosta. lakimuutosehdotukset on tehty selvästi Suomen suuret kaupungit painopisteenä.

Latvanen Teppo
Seinäjoen kaupunki - Kansalaisopisto